

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
PEDRA CRUZA VILLALÓNA,
predstavljeni 11. septembra 2014¹

Zadeva C-441/13

Pez Hejduk
proti
EnergieAgentur.NRW GmbH
(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,

ki ga je vložilo Handelsgericht Wien (Avstrija))

„Območje svobode, varnosti in pravice — Sodna pristojnost v civilnih in gospodarskih zadevah — Uredba (ES) št. 44/2001 — Člen 5, točka 3 — Pristojnost v zvezi z ‚delikti ali kvazidelikti‘ — Materialne avtorske pravice — Vsebine, ki se razširjajo prek interneta — Merila za določitev kraja, kjer je nastala škoda — ‚Delokalizirana‘ škoda“

1. V tej zadevi Handelsgericht Wien Sodišče sprašuje po merilu ali merilih za določanje sodne pristojnosti v primeru kršitve materialne avtorske pravice, ki je bila storjena prek interneta, in sicer tako, da ni mogoče določiti kraja nastanka škode. Drugače kakor v zadevi Pinckney,² v kateri je Sodišče presojalo o tveganju kršitve materialnih avtorskih pravic zaradi reproduciranja in distribuiranja glasbenih zgoščenk prek interneta, se obravnavana zadeva nanaša na materialne pravice avtorja fotografije, katerega dela so bila objavljena na spletni strani brez njegovega privoljenja.

2. Razširjanje fotografij, ki so predmet varstva v skladu z Direktivo 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi,³ prek spleta se po svojih značilnostih zelo razlikuje od prodaje izdelkov prek spleta. Gre torej za razširjanje, za katero težko rečemo, da se udejanji v enem ali več krajih, ki jih je mogoče zemljepisno določiti. Nasprotno, škoda se „dematerializira“, to je, postane razpršena in se zato „delokalizira“, zaradi česar je oteženo ugotavljanje kraja, kjer je nastala škoda, v smislu člena 5(3) Uredbe (ES) št. 44/2001.⁴

3. Zato bo v okviru te zadeve Sodišče lahko presodilo, ali je v okoliščinah, kakršne so te iz obravnavane zadeve, ko se prek interneta povzroči „delokalizirana“ škoda in ko gre za materialne avtorske pravice, treba upoštevati splošno merilo, ki je bilo sprejeto v sodbi Pinckney, ali pa je treba najti drugo rešitev.

1 — Jezik izvornika: španščina.

2 — C-170/12, EU:C:2013:635.

3 — Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini: poglavje 17, zvezek 1, str. 230).

4 — Uredba Sveta z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini: poglavje 19, zvezek 4, str. 42).

I – Pravni okvir

4. V uvodnih izjavah 2, 11, 12 in 15 Uredbe št. 44/2001 je navedeno:

„(2) Določene razlike med nacionalnimi predpisi, ki urejajo pristojnost in priznanje sodnih odločb, ovirajo nemoteno delovanje notranjega trga. Nujno je potrebno sprejetje določb za poenotenje kolizijskih pravil glede pristojnosti v civilnih in gospodarskih zadevah ter za poenostavitev formalnosti, s ciljem hitrega in enostavnega priznanja ter izvršitve sodnih odločb držav članic, ki jih zavezuje ta uredba.

[...]

(11) Pravila o pristojnosti morajo biti čimbolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca, pri čemer mora taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta pravde ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. Da bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti je treba stalno prebivališče pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept.

(12) Poleg stalnega prebivališča toženca mora obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki je v interesu ustreznosti sodnega varstva.

[...]

(15) V interesu ustreznega sodnega varstva je treba čimbolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da v dveh državah članicah niso izdane nezdružljive sodne odločbe. [...]

5. Pravila o določitvi pristojnosti so navedena v poglavju II Uredbe, ki zajema člene od 2 do 31.

6. Člen 2(1) Uredbe št. 44/2001, ki je v poglavju II uvrščen v oddelek 1 z naslovom „Splošne določbe“, določa:

„Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.“

7. Člen 3(1) Uredbe št. 44/2001, ki je v istem oddelku, določa:

„Osebe s stalnim prebivališčem v državi članici so lahko tožene pred sodišči druge države članice samo na podlagi pravil, opredeljenih v oddelkih od 2 do 7 tega poglavja.“

8. Člen 5 je uvrščen v oddelek 2 z naslovom „Posebna pristojnost“ iz poglavja II Uredbe. V točki 3 določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

[...]

3. v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči kraja, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek [...].“

II – Dejansko stanje

9. P. Hejduk je poklicna fotografinja, ki je specializirana za arhitekturno fotografijo in ima stalno prebivališče v Avstriji. Na svoji poklicni poti je izvedla več fotografskih del, posvečenih delu avstrijskega arhitekta Georga W. Reinberga.

10. G. Reinberg je imel 16. septembra 2004 v okviru seminarja, ki ga je organizirala družba EnergieAgentur s sedežem v Nemčiji, predavanje, na katerem je uporabil več fotografij P. Hejduk, na katerih so bila nekatera njegova dela. Kot izhaja iz spisa, je za predstavitev in uporabo zadevnih fotografij avtorica prej dala svoje soglasje.

11. Družba EnergieAgentur, ki je lastnica spletne strani www.energieregion.nrw.de in odgovorna za vsebine, objavljene na njej, je na svoji spletni strani objavila zgoraj omenjene fotografije P. Hejduk. Fotografije so bile dostopne javnosti in jih je bilo mogoče prenesti neposredno z navedene spletne strani; P. Hejduk za to nikoli ni dala soglasja.

12. Ko je P. Hejduk o tem izvedela, je zoper družbo EnergieAgentur vložila tožbo pri predložitvenem sodišču, Handelsgericht Wien. Tožeča stranka predlaga, naj se toženo stranko obsodi na plačilo 4.050 EUR iz naslova odškodnine za škodo, ki ji je nastala od leta 2004, in se ji naloži plačilo stroškov objave sodbe.

13. Družba EnergieAgentur je uveljavljala ugovor nepristojnosti in trdila, da Handelsgericht Wien ni mednarodno pristojno. Menila je, da so glede na to, da ima sedež v Düsseldorfu in da njena spletna stran uporablja nacionalno vrhno domeno „.de“, za odločanje o zadevi pristojna nemška sodišča.

III – Vprašanje za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

14. Glede na trditve strank v postopku v glavni stvari se je Handelsgericht Wien odločilo Sodišču predložiti to vprašanje za predhodno odločanje:

„Ali je treba člen 5, točka 3, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah razlagati tako, da je za spor v zvezi s kršitvijo pravic, povezanih z avtorsko pravico, ki naj bi bila storjena tako, da je bil omogočen dostop do fotografije na spletni strani, ki se upravlja v okviru vrhnje internetne domene druge države članice od tiste, v kateri ima imetnik pravice stalno prebivališče, podana pristojnost samo

— v državi članici, v kateri ima sedež domnevni kršitelj, in

— v državi članici ali državah članicah, ki ji/jim je spletna stran glede na svojo vsebino namenjena?“

15. Pisna stališča so predstavile stranki postopka v glavni stvari, vlade Češke republike, Portugalske republike in Švicarske konfederacije ter Evropska komisija.

IV – Trditve strank

16. P. Hejduk trdi, da je treba sodno prakso iz sodbe Pinckney dopolniti, ker se po njenem mnenju navedena zadeva ni nanašala na primer, kakršen je obravnavani. Meni, da bi moral imeti oškodovanec v primeru, v katerem je škoda, storjena na internetu, „delokalizirana“, na podlagi pristojnosti iz člena 5, točka 3, možnost, da odškodnino za vso škodo, ki mu je nastala, terja pred sodišči kraja, kjer ima stalno prebivališče. Svoje stališče opira na sodno prakso Sodišča iz zadeve eDate Advertising in drugi.⁵

5 — C-509/09 in C-161/10, EU:C:2011:685.

17. Družba EnergieAgentur se sklicuje na sodbo v zadevi Pinckney in meni, da je pristop iz te sodbe mogoče uporabiti za obravnavani primer. V končni fazi naj bi šlo za ozemeljsko omejeno avtorsko pravico, za katero zato veljajo omejitve iz sodbe Pinckney, v skladu s katero je odškodninska tožba – razen v primeru države tožene stranke in države, v kateri je prišlo do vzročnega dogodka – mogoča le glede škode, ki je nastala v tej državi.

18. Češka republika in Švicarska konfederacija Sodišču predlagata, naj rešitev iz sodbe eDate Advertising in drugi zaradi učinkovitega izvajanja sodne oblasti in predvidljivosti pri uporabi pravil o mednarodni sodni pristojnosti razširi na primer, kakršen je obravnavani. Menita, da bi bilo ta primer mogoče rešiti z uvedbo merila težišča interesov žrtve; tožeča stranka naj bi v kraju, kjer je njeno težišče interesov, lahko vložila tožbo za povrnitev vse škode, ki ji je nastala.

19. Portugalska republika zagovarja drugačno stališče, vendar prav tako priznava, da obravnavani primer ni enak kot v zadevi Pinckney. Meni, da bi zaradi težavnosti vprašanj, ki se odpirajo v zvezi z razširjanjem fotografij prek interneta, Sodišče lahko priznalo navezno okoliščino, ki temelji na dostopnosti fotografij. Ker pa je uporaba tega merila zelo nezanesljiva, Portugalska republika ugotavlja, da je treba pristojnost iz člena 5, točka 3, v primeru, kakršen je obravnavani, omejiti izključno na sodišča kraja, kjer je prišlo do vzročnega dogodka.

20. Komisija navaja, da se sodna praksa iz sodbe Pinckney lahko uporabi za ta primer, vendar ne glede na to meni, da bi njena uporaba v obravnavanem primeru povzročila praktične težave. Po mnenju Komisije bi rešitev iz sodbe Pinckney P. Hejduk omogočila vložitev tožbe pri avstrijskih sodiščih, vendar le za škodo, ki ji je nastala na avstrijskem ozemlju. Ta omejitev pa bi bila v primeru, v katerem škoda nastane zaradi razširjanja fotografij na internetu, v končni fazi lahko brez učinka, saj niti P. Hejduk niti pristojno avstrijsko sodišče nimata ustreznih orodij za to, da bi pristojnost tega sodišča omejila izključno na škodo, ki je nastala v Avstriji. V teh okoliščinah Komisija izpostavlja možnost, da se posebna pristojnost iz člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 omeji le na sodišča kraja, kjer je prišlo do vzročnega dejanja.

V – Presoja

21. Kot je bilo pojasnjeno, je razlaga, ki jo je treba opraviti v tej zadevi, razmeroma zahtevna. Sodišče je že obravnavalo vprašanja, ki se pri uporabi pravil mednarodnega zasebnega prava postavljajo zaradi interneta, vendar nikoli v okviru primera, kakršen je obravnavani. Če strnemo: v tem primeru je treba dognati, katera od rešitev, ki izhajajo iz sodne prakse, najbolj ustreza razpršenim kršitvam materialnih avtorskih pravic, storjenim prek interneta.

22. Čeprav se predložitveno sodišče sklicuje le na možnost uporabe dveh naveznih okoliščin (sedež tožene stranke in država, kamor je namenjena vsebina spletne strani), pa so stranke in države intervenientke predlagale druge možne navezne okoliščine, ki bi se lahko uporabile v obravnavani zadevi in ki jih bom preučil v nadaljevanju.

A – Merilo težišča interesov

23. Češka republika in Švicarska konfederacija sta zagovarjali možnost, da se sodna praksa iz sodbe eDate Advertising in drugi uporabi tudi za obravnavano zadevo. Vendar menim, da iz spodaj navedenih razlogov tega merila ni mogoče uporabiti.

24. V sodbi eDate Advertising in drugi je Sodišče odgovorilo na vprašanja, ki so se pojavila v zvezi s kršitvijo osebnostnih pravic prek interneta. Kot je znano, je bilo v predhodni sodni praksi vprašanje obravnavano še pred pojavitvijo interneta, in sicer v sodbi Shevill.⁶ V tej sodbi je bilo ugotovljeno, da lahko žrtev v skladu s členom 5, točka 3, takratne Bruseljske konvencije vložijo tožbo v državi članici kraja, kjer je bilo storjeno vzročno dejanje (prebivališče urednika, odgovornega za obrekljivo objavo), in v državi, v kateri je škoda nastala, kar se ugotavlja glede na področje distribucije medija z obrekljivo objavo.⁷ V drugem primeru bi bilo sodišče pristojno samo za odločanje o škodi, ki je nastala v državi tega sodišča, kar pa se razjasni ob upoštevanju ravni distribucije in prodaje medija v tej državi.⁸

25. V zadevi eDate Advertising in drugi je moralo Sodišče preučiti položaj, podoben temu iz zadeve Shevill in drugi, vendar za primer spletnega medija. V takih okoliščinah je bila nastala škoda – enako kot v obravnavanem primeru – „delokalizirana“, saj je bil medij dostopen v kateri koli državi članici, zaradi česar je bila otežena ali kar onemogočena praktična uporaba katere koli metode merjenja ozemeljskega učinkovanja škodljive novice. Zaradi tega je Sodišče ustvarilo dodatno merilo, ki je temeljilo na težišču interesov žrtve; ta lahko v kraju, kjer je težišče njenih interesov, vložijo tožbo in, kar je še bolj pomembno, zahteva povračilo celotne škode, ki ji je nastala.⁹

26. Poudariti je treba, da se je sodba eDate Advertising in drugi nanašala izključno na primere kršitve osebnostnih pravic. Če ne bi bilo tako, bi lahko prišlo do spodkopavanja namena člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001. Po eni strani se z merilom težišča interesov žrtve pomen prizna dostopnosti medija; a ta dejavnik je Sodišče večkrat zavrglo ali omejilo, in sicer tudi v kontekstih, ki se razlikujejo od tega, na katerega se nanaša člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001.¹⁰ Zaradi dejstva, da je medij dostopen v kraju, kjer je težišče interesov žrtve, nastane možnost vložitve tožbe v tej državi, in to za celotno utrpelo škodo, s čimer se omogoči precejšnja sprememba v ravnotežju, ki se skuša doseči s pristojnostjo po členu 5, točka 3. Po drugi strani pa je treba upoštevati tudi bližino med merilom težišča interesov in *forum actoris*, saj je težišče interesov v večini primerov – čeprav ne vedno¹¹ – v kraju, v katerem ima stalno prebivališče žrtev, ki je tožeča stranka v sporu.

27. Prav zaradi tveganj, povezanih z merilom težišča interesov žrtve, menim, da se ga ne bi smelo razširiti na materialne avtorske pravice, in sicer niti, kadar gre za „delokalizirano“ škodo, povzročeno prek interneta. Sodišče je to možnost v sodbi Wintersteiger¹² zavrnilo za primer pravic industrijske lastnine, enako pa je ravnalo tudi pri obravnavi primera škode, ki zadeva poseg v materialne avtorske pravice in katere kraj nastanka je bilo mogoče „lokalizirati“. ¹³ Menim, da je treba to rešitev uporabiti tudi za primere, kakršen je obravnavani, v katerem se očita „delokalizirana“ škoda kar zadeva materialne avtorske pravice.

B – Merilo fokusiranja

28. Predložitveno sodišče in P. Hejduk menita, da je zaradi dejstva, da so bile zadevne fotografije – kot trdita – usmerjene v Avstrijo, utemeljena pristojnost avstrijskih sodišč. Menim, da tudi ta pristop ne more uspeti.

6 — Sodba Shevill in drugi (C-68/93, EU:C:1995:61).

7 — Sodba Shevill in drugi (EU:C:1995:61, točke od 30 do 33).

8 — Sodba Shevill in drugi (EU:C:1995:61, točki 30 in 31).

9 — Sodba eDate Advertising in drugi (EU:C:2011:685, točka 48).

10 — Sodišče ga je izrecno izključilo, med drugim, v sodbi Pammer in Hotel Alpenhof (C-585/08 in C-144/09, ZODL, EU:C:2010:740, točke od 69 do 75), v primeru člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 pa ga je občutno omejilo; tako je storilo v sodbi eDate Advertising in drugi (EU:C:2011:685, točka 51).

11 — Tako je bilo v enem od primerov v zadevi eDate Advertising in drugi (EU:C:2011:685), saj je bilo stalno prebivališče tožeče stranke v Združenih državah Amerike, njeno težišče interesov pa v Franciji.

12 — C-523/10, EU:C:2012:220.

13 — Sodba Pinckney (EU:C:2013:635).

29. Možnost ugotoviti pristojnost sodišč države, v katero je fokusirana škodna dejavnost, so preučevala razna nacionalna sodišča in pravna teorija.¹⁴ Kot je znano, je to tudi merilo, ki je v Uredbi št. 44/2001 uporabljeno v primeru posebne pristojnosti za potrošniške pogodbe, določene v členu 15(1)(c).¹⁵ Generalni pravobranilec Jääskinen je njegovo uporabo ob navedbi tehtnih argumentov predlagal v sklepnih predlogih, predstavljenih v zadevi Pinckney;¹⁶ čeprav je Sodišče v omenjeni zadevi njegovo uporabo zavrnilo, pa ga je v sodbah L’Oreal in durgi,¹⁷ Donner¹⁸ in Football Dataco in drugi¹⁹ uporabilo v kontekstih, ki se od obravnavanega sicer razlikujejo, a so mu blizu.

30. Vendar je Sodišče v sodbi Pinckney merilo fokusiranja izrecno zavrnilo z obrazložitvijo, da „v nasprotju s členom 15(1)(c) Uredbe [št. 44/2001] [...] člen 5, točka 3, navedene uredbe med drugim ne zahteva, da je zadevna dejavnost ‚usmerjena v‘ državo članico sodišča, ki odloča“.²⁰

31. Res je sicer, da ta točka iz sodbe Pinckney dopušča prostor za razlago,²¹ vendar pa se mi zdi, da iz navedka jasno izhaja namen Sodišča, da merilo fokusiranja izključi iz razlage člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001. Merilo fokusiranja se je uporabilo pri določanju pristojnosti v primerih, v katerih gre za gospodarsko dejavnost, ki se izvaja z jasnim namenom nujenja blaga in storitev v državi članici, v katero je dejavnost usmerjena. Zato menim, da je Sodišče v zgoraj navedeni sodbi Pinckney načeloma zavrnilo možnost razširitve merila fokusiranja na primer nepogodbene škode, do katere pride zaradi kršitev materialnih pravic intelektualne lastnine.

32. Nerešeno ostaja vprašanje, ali bi bilo treba v primeru, v katerem je dejanje priobčitve javnosti, s katerim se povzroči nastanek „delokalizirane“ škode, jasno in nesporno usmerjeno v drugo državo članico, uporabiti merilo fokusiranja. Vendar menim, da v obravnavani zadevi to ni tako, saj je iz spisa razvidno, da tožena stranka v postopku v glavni stvari domnevno škodne dejavnosti nikoli ni usmerila v druge države članice. Zato menim, da se glede te hipoteze ni potrebno opredeliti.

C – Merilo teritorialnosti in sodba Pinckney

33. Po zavrnuti meril težišča interesov in fokusiranja nam ostane še rešitev, do katere je prišlo Sodišče v sodbi Pinckney in katere uporabo za obravnavani primer zagovarjata Portugalska republika in Komisija, čeprav z rahlo drugačnima pristopoma.

34. V zadevi Pinckney je moralo Sodišče odločiti o razlagi člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 v primeru, v katerem je odškodninsko tožbo vložil avtor glasbenega dela, reproduciranega na zgoščenkah in nato distribuiranega prek interneta brez njegove privolitve.

35. Težava, ki se je pojavila v zadevi Pinckney, se je nanašala na razširitev sodne prakse iz zadev eDate Advertising in drugi ter Wintersteiger na področje materialnih avtorskih pravic. Kot sem že navedel, je Sodišče v sodbi eDate Advertising in drugi obravnavalo vprašanje določitve kraja, kjer nastane škoda, v primeru kršitve osebnostnih pravic na internetu, medtem ko je bilo v sodbi Wintersteiger osrednje vprašanje povezano s kršitvami pravic intelektualne lastnine, konkretno blagovne znamke. Sodišče je za vsakega od primerov uporabilo drugačno rešitev. Medtem ko se je v primeru osebnostnih pravic odločilo ohraniti tako imenovano „pravilo mozaik“ z izjemo kraja, kjer je težišče interesov žrtve (v

14 — Glej na primer sodbo francoskega Cour de cassation (sodba z dne 13. julija 2010, št. 06-20-230) in mnenje avtorjev je kot Treppoz, E., „Croniques. Droit européen de la propriété intellectuelle“, *Revue Trimestrielle de Droit Européen*, št. 4, 2013.

15 — Glej sodbo Pammer in Hotel Alpenhof (EU:C:2010:740).

16 — Glej zlasti točke od 61 do 65 sklepnih predlogov generalnega pravobranilca N. Jääskinena v zadevi Pinckney (EU:C:2013:400).

17 — C-324/09, EU:C:2011:474, točka 65.

18 — C-5/11, EU:C:2012:370, točka 27.

19 — C-173/11, EU:C:2012:642, točka 39.

20 — Sodba Pinckney (EU:C:2013:635, (točka 42).

21 — Glej De Miguel Asensio, P., „Tribunales competentes en materia de infracciones de derechos patrimoniales de autor cometidas a través de Internet“, *La Ley – Unión Europea*, št. 11, 2014, točka 5.

katerem lahko ta zahteva povračilo celotne škode, ki ji je nastala), pa se je v zadevi Wintersteiger, ki se je nanašala na primer kršitev pravic intelektualne lastnine, odločilo za dosledno uporabo načela teritorialnosti in je kraj, kjer nastane škoda, omejilo na državo ali države, v katerih je pravica varovana (to je, tam, kjer je pravica registrirana).

36. Za avtorske pravice se tako kot za pravice intelektualne lastnine uporablja načelo teritorialnosti. Vendar pa imajo avtorske pravice dve značilnosti, zaradi katerih je bila njihova uvrstitev v okviru zadeve Pinckney otežena: ni jih treba registrirati, da bi bile predmet varstva, obenem pa so v vseh državah članicah varovane na podlagi Direktive 2001/29.²² Zato gre za pravice, ki imajo skupne značilnosti tako s pravicami, ki so bile predmet obravnave v zadevi eDate Advertising in drugi, kot temi, ki so bile upoštevne v zadevi Wintersteiger, saj so materialne avtorske pravice lahko kršene v vseh državah članicah (tako kot osebne pravice), vendar se njihovo varstvo – tako kot pri pravicah intelektualne lastnine – uveljavlja v okviru „ozemeljskih enot“, ki ustrezajo državam. Lahko bi se reklo, da avtorske pravice v Evropski uniji tvorijo skupek pravic, ki so ozemeljsko omejene na vsako državo, katerih vsota pa zajema celotno ozemlje Unije.

37. Sodišče se je v sodbi v zadevi Pinckney odločilo za teritorialnost avtorskih pravic, to je, izbralo je pristop, podoben temu, ki ga je razvilo v sodbi Wintersteiger. V točki 39 sodbe je Sodišče navedlo, da „za materialne avtorske pravice, tako kot za pravice v zvezi z nacionalno znamko, vsekakor velja načelo teritorialnosti“. V nadaljevanju je spomnilo, da so bile avtorske pravice usklajene z Direktivo 2001/29, zaradi česar so „lahko kršene v vsaki izmed [držav članic] glede na veljavno materialno pravo“. Na podlagi tega je Sodišče ugotovilo, da je za namene člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 v danem kontekstu kraj, kjer je nastala škoda, ta, v katerem je materialna avtorska pravica, na katero se sklicuje tožeča stranka, varovana in kjer grozi nastanek domnevne škode. Sodišča te države so pristojna samo za odločanje o škodi, ki nastane na njenem ozemlju.²³

38. Skratka, sodna praksa iz sodbe Pinckney ima tri značilnosti, na podlagi katerih se določi sodna pristojnost v primeru čezmejne kršitve materialnih avtorskih pravic: materialno varstvo, dejansko varstvo in varstvo, omejeno na ozemlje. Za presojanje, ali je zaradi kršitve materialne avtorske pravice nastala škoda, je pristojno le sodišče, na območju katerega je pravica varovana in je podano dejansko tveganje, da bo prišlo do kršitve, in to le za škodo, ki nastane v tej državi.

39. Uporaba navedene sodne prakse za obravnavani primer ni neproblematična. Čeprav je avtorska pravica P. Hejduk varovana v Avstriji in je v tej državi mogoče dostopiti do njenih, nedovoljeno reproduciranih in distribuiranih, fotografij na internetu, pa je težko, če ne nemogoče, določiti obseg škode, ki je nastala zgolj v tej državi. Drugače kakor v zadevi Pinckney, v kateri je bila kršitev avtorskih pravic storjena z reproduciranjem zgoščenk in njihovo naknadno prodajo prek interneta v katero koli državo članico, pa se obravnavana zadeva nanaša na škodo, katere nastanek je težko ugotavljati, saj zgolj na podlagi dostopnosti fotografije na internetu ni mogoče sklepati na kraj nastanka škode. Škoda, nastala v zadevi Pinckney, je bila posledica odplačne storitve (izdelava zgoščenk in njihova naknadna prodaja v spletni trgovini), medtem ko v obravnavani zadevi ni podana odplačna storitev, ampak dejanje priobčitve javnosti od neke družbe.

40. Zato bi uporabe rešitve, kot je ta iz zadeve Pinckney, v primeru, kakršen je obravnavani, vodila v to – kot je poudarila Komisija – da bi se tožeči stranki bodisi zavrnila možnost, da vložijo tožbo v Avstriji, ker kršitev njenih avtorskih pravic v tej državi ni podana ali je komaj opazna, bodisi da bi se ji priznala celotna nastala škoda, ker področja kršitve ni mogoče omejiti na ozemeljske enote, kar pa bi bilo v končni fazi v nasprotju z ugotovitvami iz sodbe Pinckney.

22 — V zvezi s tem glej sklepne predloge generalnega pravobranilca N. Jääskinena v zadevi Pinckney (EU:C:2013:400, točke od 44 do 50).

23 — Sodba Pinckney (EU:C:2013:635, točka 43). Enaka sodna praksa je bila uporabljena v sodbah Hi Hotel HCF (C-387/12, EU:C:2014:215, točka 39) in Coty Germany (C-360/12, EU:C:2014:1318, točka 55).

D – Merilo, ki ga je treba uporabiti v tej zadevi

41. Menim, da bi se samodejna uporaba rešitve iz sodbe Pinckney za primer, v katerem je škoda „delokalizirana“, lahko izkazala za neuporabno. Rešitev, ki jo je Sodišče sprejelo v navedeni sodbi, je ustrezna za primere, v katerih se tveganje, da bo prišlo do kršitve, ali dejanska kršitev avtorskih pravic jasno udejanji na nekem ozemlju, čeprav je medij, ki se pri tem uporabi, internet. Ko je zaradi narave dela ali medija, uporabljenega za njegovo priobčitev, škoda „delokalizirana“, pa menim, da – kot sta navedli Portugalska republika in Komisija – ni mogoče uporabiti merila kraja nastanka škode iz člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001. V takem primeru je na podlagi te določbe utemeljena le sodna pristojnosti sodišč države članice, v kateri je prišlo do vzročnega dogodka.

42. Zdi se mi, da ta rešitev najbolj ustreza ciljem, ki se uresničujejo z Uredbo št. 44/2001 in med katerimi zlasti izstopa učinkovito izvajanje sodne oblasti.²⁴ Merilo, po katerem mora tožeča stranka obseg svoje tožbe omejiti na podlagi ozemeljskih meril, ki jih je težko, če ne nemogoče, opredeliti, ni skladno z duhom Uredbe št. 44/2001. Kot je navedla Komisija, tožeča stranka v primeru, kakršen je obravnavani, ne more podati preverljivih podatkov, na podlagi katerih bi bilo mogoče natančno omejiti škodo, nastalo zgolj v državi članici, v kateri je vložila tožbo. Zaradi tega bi sodišče te države priznalo odškodnino, ki je manjša ali večja od dejansko nastale škode, s čimer bi prekoračilo merilo teritorialnosti, katerega upoštevanje Sodišče zahteva v takih primerih. Komisija pravilno trdi, da bi z uporabo sodne prakse iz sodbe Pinckney za obravnavani primer nastalo resno tveganje, da bo pristojno sodišče pri odločanju prekoračilo meje svoje pristojnosti.

43. Poleg tega bi po mojem mnenju uporaba sodne prakse iz sodbe Pinckney za obravnavano zadevo povzročila pravno negotovost pri obeh strankah postopka. Tožeča stranka ne bi imela nobene gotovosti glede smeri, v katero bo šel postopek, v katerem merila določitve obsega pristojnosti sodišča, ki odloča, niso preverljiva. V enako težavnem položaju bi bila tožena stranka, ki bi bila izpostavljena številnim sporom več državah članicah, v katerih je nastala „delokalizirana“ škoda, ali pa samo v eni, pri čemer pa ne bi imela nobene gotovosti glede obsega pristojnosti vsakokratnega sodišča. Menim, da ta izid ni združljiv niti s splošnimi cilji Uredbe št. 44/2001 niti s specifičnimi cilji posebne pristojnosti iz člena 5, točka 3, te uredbe.

44. Kot izhaja iz Uredbe št. 44/2001 in sodne prakse Sodišča je namen člena 5, točka 3, te uredbe določitev pristojnosti sodišča, ki je blizu upoštevnim dejstvom spora. Ta bližina sodišču omogoča, da z več jamstvi preuči zahtevke tožeče stranke in obrambo tožene stranke.²⁵ Vendar ta bližina izgine, če – zaradi „delokaliziranosti“ škode – dejstev ni mogoče dokazati v skladu z običajnimi dokaznimi sredstvi. Poleg tega bi bilo mogoče preveriti obstoj dejstev le v zvezi z delcem nastale škode, zaradi česar sodni organ ne bi imel pregleda na celotno škodo, kar pa bi lahko otežilo celostno presojo konteksta zadeve, v kateri odloča. Tako je prednost, ki izhaja iz bližine med sodiščem in dejstvi spora, izgubljena, s tem pa tudi uporabnost člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001.

45. Menim, da je v takih okoliščinah – v primerih „delokalizirane“ škode, ki nastane na internetu in pomeni poseg v materialne pravice avtorja – najboljša rešitev izključitev možnosti vložitve tožbe pri sodiščih države, v kateri je nastala škoda, in omejitev pristojnosti – vsaj te, ki temelji na členu 5, točka 3, Uredbe – na sodišča države, v kateri je prišlo do vzročnega dogodka. Poleg tega ta možnost nikakor ne izključuje pristojnosti iz člena 2 Uredbe, na podlagi katere je mogoče tožbo vložiti pri sodiščih države članice, v kateri ima tožena stranka stalno prebivališče. Čeprav bi bila na podlagi obeh meril v večini primerov pristojna ista sodišča (tako je v obravnavani zadevi), pa to ne bi bilo vedno tako.

24 — Glej uvodno izjavo 12 Uredbe št. 44/2001 in, med drugimi, sodbo Wintersteiger (EU:C:2012:220, točki 27 in 31).

25 — Glej uvodno izjavo 12 Uredbe št. 44/2001.

46. Jasno je, da bi bilo v primeru priobčitve javnosti, v katerem škodna dejavnost izvira iz ene države članice ter je jasno in nesporno usmerjena v drugo ali druge države članice, mogoče razpravljati o možnosti prilagoditve ali dopolnitve zgornje ugotovitve.²⁶ Vendar pa – kot sem navedel že v točki 2 teh sklepnih predlogov – v primeru, ki ga je v tem postopku predhodnega odločanja predložilo Handelsgericht Wien, ni tako, saj ni sporno, da tožena stranka priobčitve, ki je vzrok spora, nikoli ni imela namena usmeriti v Avstrijo. Zato menim, da se mi ni treba opredeliti glede navezne okoliščine oziroma merila v primeru, v katerem je dejavnost usmerjena v drugo ali druge države članice.

47. Glede na to Sodišču predlagam, naj odloči, da so v okoliščinah, kakršne so te iz obravnavane zadeve, v kateri je tožeči strank prek interneta nastala „delokalizirana“ škoda, ki pomeni poseg v njeno materialno avtorsko pravico, v skladu s členom 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 pristojna sodišča kraja, kjer je prišlo do vzročnega dogodka.

VI – Predlog

48. Zato Sodišču predlagam, naj na vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je predložilo Handelsgericht Wien, odgovori:

Člen 5, točka 3, Uredbe (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da so v sporu v zvezi s kršitvijo avtorski sorodnih pravic, do katere pride na internetu in zaradi katere nastane „delokalizirana“ škoda, katere ozemeljska omejitev na podlagi zanesljivih dokaznih meril ni mogoča, pristojna sodišča kraja, kjer je prišlo do vzročnega dogodka.

26 — V istem smislu bi se bilo treba vprašati, ali se sodna praksa iz sodbe Pinckney lahko uporabi za čezmejno kršitev moralne avtorske pravice. V zvezi s tem glej Kur, A., v: Conflict of Laws in Intellectual Property, The CLIP Principles and Commentary, Oxford, OUP, 2013, točka 2:203.C10.